

Jutrzenka

Bądź z serca pozdrowiona ojczysta święta mowo!

ŻYCZENIA WIELKANOCNE Z CAŁEGO ŚWIATA

Projekt łączący
Polaków za granicą s. 16

KRASZANKI OD ZAJĄCA

czyli Wielkanoc na Kaszubach s. 8

PALMOWA NIEDZIELA RADOŚĆ PRZYNOŚI, SERCE ROZWESELA

ZDJĘCE: TKP MAŁA OJCZYZNA

Życzenia wielkanocne Ministra Jana Dziejczaka Pełnomocnika Rządu do Spraw Polonii i Polaków za Granicą skierowane do rodaków na całym świecie

Szanowni Państwo, przed nami Święta, najpiękniejszy czas w życiu naszych rodzin. To oczywiście najważniejsze święto chrześcijańskie, ale także wielkie wydarzenie w życiu naszej rodziny i w życiu naszego narodu.

Bycie Polakiem, czy to w kraju czy za granicą, to przynależenie do grupy ludzi, których coś łączy, a łączy nas właśnie kultura, tradycja, język, wspólna historia. Święta są znakomitym momentem, żeby tą naszą polskość wydobyć, żebyśmy mogli polskość świętować i żebyśmy mogli pokazać polskość, nauczyć polskości nasze dzieci i naszych wnuków.

Więc pamiętajmy – święta to piękny moment, ale święta również to zobowiązanie wzrostu duchowego, wzrostu patriotycznego. Niech te Święta – i tego szczerze państwu życzę – będą wspaniałymi polskimi świętami, które będą później przez lata Wasze dzieci i Wasze wnuki wspominać, do których w przyszłości Wasze dzieci i Wasze wnuki, gdy same będą dorosłe i miały rodziny, będą się odwoływać w pamięci.

Jan Dziejczak
Pełnomocnika Rządu
do Spraw Polonii i Polaków za Granicą

Miesięcznik z kwartalnym dodatkiem AFISZ POLSKO-MOŁDAWSKI

Ukazuje się od listopada 1996 r.
Zarejestrowany 2 maja 2007 r.
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Republiki Mołdawii

Adres do korespondencji:
Redakcja „Jutrzenki”
skr. poczt. 983
MD-3101 Bălți MOLDOVA
e-mail:
redakcja.jutrzenka@gmail.com

www.jutrzenka.md

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów, także odmowy publikacji bez podania przyczyny. Nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń. Poglądy i opinie zawarte w artykułach mogą być niezgodne ze stanowiskiem redakcji.

Redaktor naczelny
Helena Usowa

Zespół redakcyjny:
Wanda Burek,
Elena Dudari,
Anna Gaydamowicz-Mazur,
Ala Klimowicz,
Stefan Ladryk,
Zofia Nieczaj,
Lucyna Otwinowska,
Anna Plutecka,
Elena Pumnea,
Tatiana Zalewska

Współpraca:
Natalia Barwicka,
Anna Dubiel
Aleksy Ladryk,
Natalia Pityn

Redaktor strony internetowej
Małgorzata Kiryłłowa

Druk: Logo-Design, Chișinău

ISSN 1857-324X

W NUMERZE

- **Wiadomości:** Premier Polski
Mateusz Morawiecki złożył oficjalną wizytę
w Mołdawii 4
- **Fotoreportaż** 6
- **Tradycje znane i te zapomniane:** Kraszanki
od zająca czyli Wielkanoc na Kaszubach 8
- **Duży kadr:** Palmy wielkanocne 11
- **Publikacje:** Ukazał się album fotograficzny
„Polskie ślady w Kiszyniowie” 12
- **Wiadomości:**
 - I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej
za Granicą 15
 - XVII edycja Polonijnych Spotkań z Historią
Najnowszą 15
- **Wiadomości polonijne:**
 - Wielkanocne nagrania od Polonii z całego
świata 16
 - Polskie tradycje wielkanocne w Rybnicy 16
 - Święta wielkanocne – święta rodzinne 17
- **80. rocznica Powstania w Getcie
Warszawskim** 19
- **Wiadomości polonijne:** Polacy w Naddniestrzu
włączyli się w akcję „Żonkile 2023” 20
- **Wokół zwierząt:** Koty wolno żyjące w mieście 22
- **Smacznego:** Prażnica na uroczyste śniadanie 23
- **Poznając kulturę i smaki wschodnie:**
Wyplatanie z gałęzi winorośli 23
- **Dobre, bo polskie:** Kielbasa biała 24
- **Klub Mądrej Sówki** 25
- **Zakočaj się w Polsce:** Kalwaria Wielewska 26

ZDJĘCIE NA OKŁADCE:

Dzieci z Towarzystwa Kultury Polskiej „Mała Ojczyzna”
(Słoboda-Raszków, Naddniestrze)
z pałkami wykonanymi własnoręcznie

Projekt finansowany ze środków
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

Premier Polski Mateusz Morawiecki złożył oficjalną wizytę w Mołdawii

Mateusz Morawiecki podczas swojej wizyty 6 kwietnia 2023 roku w Republice Mołdawii spotkał się z premierem Dorinem Receanem, a także z prezydentem Mołdawii Maią Sandu. Rozmowy dotyczyły wielowymiarowego wsparcia dla Republiki Mołdawii w związku z rosyjską agresją na terytorium Ukrainy. Liderzy omówili również kwestie szeroko pojętej współpracy dwustronnej w zakresie projektów gospodarczych i finansowych.

Morawiecki: staramy się wyciągnąć do Mołdawii pomocną dłoń i ustabilizować sytuację w tym kraju

Mateusz Morawiecki przebywał z wizytą w Mołdawii, gdzie spotkał się z premierem Dorinem Receanem. To pierwsze oficjalne spotkanie szefów rządów obydwu państw po zmianie mołdawskiego premiera w lutym tego roku.

Na wspólnej konferencji prasowej z Dorinem Receanem polski premier powiedział, że historia Polski i Mołdawii „splatała się” wiele razy, co skłania do tego, by oba państwa jak najbliżej ze sobą współpracowały „przy zagrożeniach, które pojawiły się wokół nas”. – Dziś, w obliczu agresji rosyjskiej na Ukrainę, (...) spotykamy się z podobnymi problemami, wyzwaniem, ryzykami i zagrożeniami – wskazywał.

Morawiecki przypomniał jak ważnymi momentami w polskiej historii było przystąpienie do Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej, dlatego też „staramy się pomóc Mołdawii, aby także była częścią Unii”.

Morawiecki podczas konferencji prasowej po spotkaniu, pytany był przez PAP, czy biorąc pod uwagę sytuację geopolityczną, ścieżka akcesji Mołdawii do Unii Europejskiej powinna być uproszczona. „W dzisiejszej dobie mogę sobie wyobrazić działania, które jeszcze rok, dwa lata temu, były niemożliwe do przeprowadzenia. Z taką sytuacją mamy do czynienia na forum Unii Europejskiej i mam nadzieję, że to niestandardowe myślenie, które prowadzi do szybszych, dobrych rozwiązań jest możliwe” - odpowiedział szef polskiego rządu.

Szef rządu poinformował, że podjął decyzję o „przekazaniu Mołdawii 20 przemysłowych generatorów prądu, by zabezpieczyć mołdawskie szpitale i inne instytucje publiczne przed wyłączeniami prądu”.

– Również nasz narodowy przewoźnik LOT rozwija połączenia lotnicze z Mołdawią, to dzisiaj jest ponad 10, chyba około 13 połączeń tygodniowo między Warszawą a Kiszyniowem, między Polską a Moł-

dawią. To też przyczyni się do zwiększenia szans na połączenia gospodarcze między Mołdawią a Polską” – powiedział.

Pomoc odbywa się także, jak dodał Morawiecki, poprzez Bank Gospodarstwa Krajowego w celu rozwinięcia mołdawskich instytucji rozwojowych, co ma pomóc w szybkim odbiciu gospodarki po pandemii, kryzysie inflacyjnym oraz energetycznym, zgotowanym przez Rosję.

„Handel gazem był dla Moskwy bardzo często narzędziem szantażu politycznego i tak jest cały czas. Dlatego doceniamy, że Kiszyniów podjął ambitny program niezależnienia się gazowego od Rosji” – podkreślił Morawiecki. Dodał, że Mołdawia w tym aspekcie idzie drogą Polski.

Premier zaznaczył, że w dobie wojen hybrydowych ważne jest również bezpieczeństwo cyfrowe i zapewnił, że Polska jest gotowa również na wsparcie Mołdawii w wysiłkach mających na celu zabezpieczenie przestrzeni cyfrowej.

Szef polskiego rządu pytany, jak Polska może pomóc Mołdawii jeśli chodzi o bezpieczeństwo cybernetyczne, odpowiedział, że dzisiaj rozmawiali o tym z premierem Mołdawii, podpisując umowy między krajami, które mają na celu walkę z propagandą rosyjską, fakenewsami, walkę o bezpieczną przestrzeń cyfrową. W ocenie premiera „to niezwykle ważne, ponieważ wojna hybrydowa to (...) jest narzędzie walki po stronie rosyjskiej, destabilizacja społeczeństw, niszczenie spójności w ramach społeczeństwa, niszczenie możliwości i perspektyw współpracy pomiędzy narodami”.

Premier Mołdawii: chcemy wzmocnić współpracę z Polską

Premier Recean poinformował, że tematem rozmów z Morawieckim była kwestia bezpieczeństwa w regionie, wywołana przez rosyjską agresję na Ukrainie, a na agendzie spotkania była także dwustronna współpraca pomiędzy krajami.

Dziękował za wsparcie Mołdawii w zakresie technologii, która pomaga walczyć w wojnie hybrydowej. – Dla nas jest rzeczą bardzo ważną, abyśmy zapew-

■ Premier RP Mateusz Morawiecki oraz premier Mołdawii Dorin Recean podczas uroczystego podpisania dokumentów po zakończeniu spotkania delegacji rządowych w Kiszyniowie fot. Rafał Guz / PAP

nili pokój w regionie, ale również stabilność. To daje nam możliwość tworzenia spokojnego życia dla naszych obywateli i świata biznesu – mówił. – Chciałbym docenić wkład Polski w projektach modernizacji naszego kraju – podkreślał Recean.

Jak wskazywał polityk, „Republika Mołdawii korzysta ze wsparcia fundacji polskiej ‚Solidarity Fund’ i z platformy ‚Polish Aid’, w ramach których zostało zorganizowanych i przeprowadzonych około 260 projektów w zakresie rozwoju regionalnego obszarów wiejskich i rolnictwa i – co ważne – również w zakresie praworządności”. – Budowa odpornych instytucji jest niezwykle ważna, abyśmy mogli pracować na rzecz dobrobytu naszych obywateli i abyśmy tutaj, u nas, budowali Europę – dodał.

Premier Mołdawii Dorin Recean podkreślił, że Polska znajduje się wśród dziesięciu największych, najważniejszych krajów, jeżeli chodzi o wymianę handlową z Republiką Mołdawii.

– Chcemy wzmocnić współpracę z Rzeczpospolitą Polską – zapowiedział Recean. – Priorytetem jest rolnictwo i transport, ale również doceniamy szeroki program współpracy w zakresie spraw wewnętrznych, obronności i ucyfrowienia, jak również bezpieczeństwa cybernetycznego – podkreślał. Recean poinformował, że na forum mołdawsko-polskim zostały

podpisane memoranda w zakresie budowy kolei, rozszerzenia łańcuchów transportowych i odnawialnych źródeł energii.

Szef mołdawskiego rządu dziękował premierowi Morawieckiemu za wysiłki na rzecz wsparcia Mołdawii w procesie integracji europejskiej. Oświadczył, że Republika Mołdawii chciałaby jak najszybszej ścieżki integracji europejskiej. „Jednocześnie rząd Republiki Mołdawii odczuwa odpowiedzialność za reformy, które już zostały uzgodnione przez Unię Europejską, które mają być wdrożone, aby przygotować ustawodawstwo, aby Republika Mołdawii była przygotowana od strony instytucjonalnej” – zaznaczył. – Integracja europejska oznacza budowanie instytucji, takich jak w Europie, budowanie naszego codziennego życia, takiego jak w Europie – podkreślał.

Podczas swojej jednodniowej wizyty w Mołdawii premier Mateusz Morawiecki spotkał się również z prezydentem Republiki Mołdawii Maią Sandu. Politycy rozmawiali o współpracy polsko-mołdawskiej, pomocy rozwojowej dla Mołdawii, integracji z Unią Europejską oraz wsparciu dla ogarniętej wojną Ukrainy.

źródła: tvn24.pl, gość.pl, gazetaolsztynska.pl

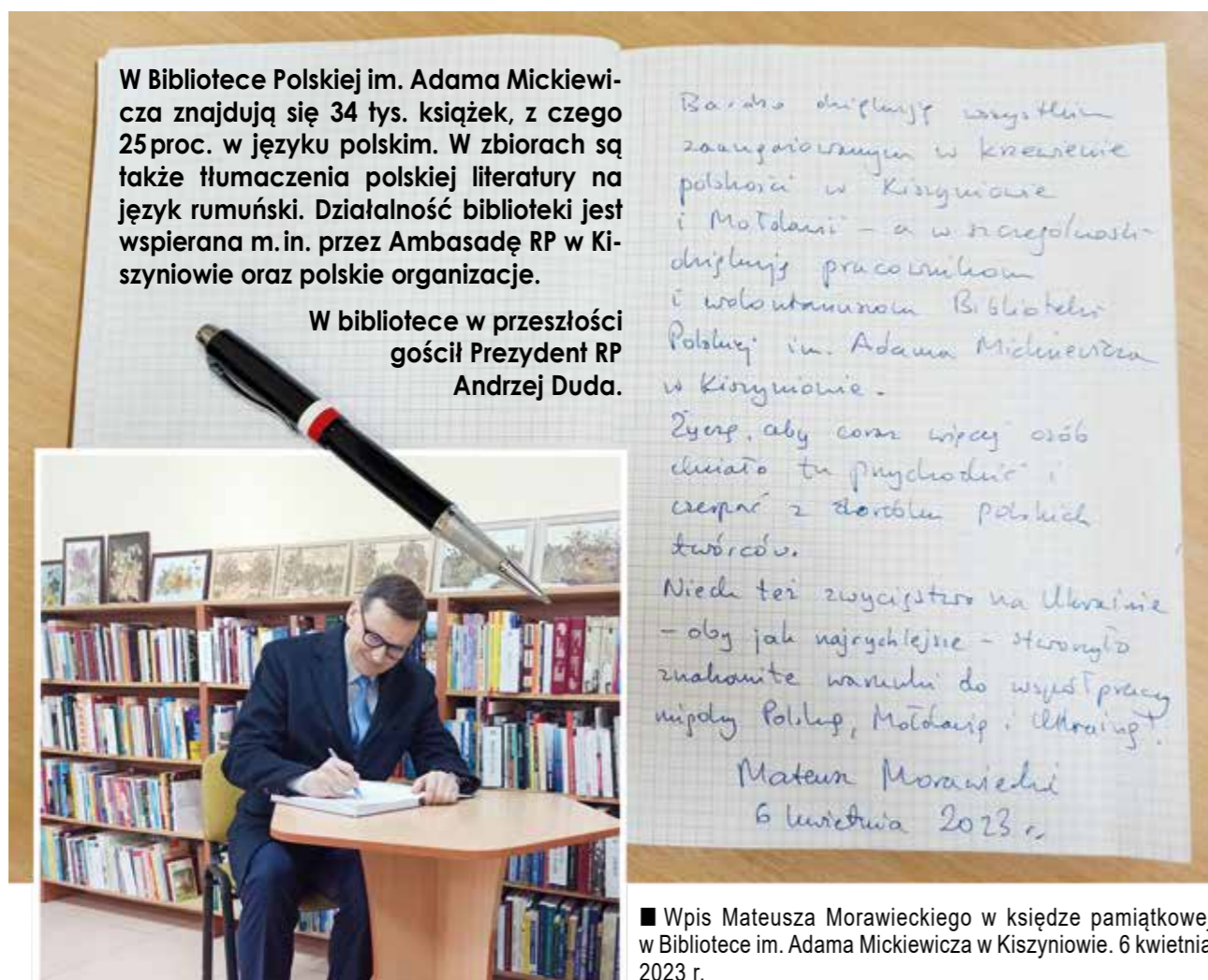
■ W stolicy Mołdawii szef polskiego rządu upamiętnił śp. Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego, składając wiązanekę pod tablicą poświęconą ofiarom katastrofy smoleńskiej

„MAŁA POLSKA” W KISZYNIOWIE

Biblioteka Polska im. Adama Mickiewicza (2007) przy ulicy Lecha Kaczyńskiego (imię ulicy nadano w 2010 r. decyzją Rady Miasta).

Przed polską biblioteką stoi ławeczka z rzeźbą Adama Mickiewicza (2021) oraz z tablicą, na której wypisany jest sonet krymski.

Na ścianie biblioteki natomiast wisi tablica upamiętniająca ofiary katastrofy smoleńskiej (2010).

W Bibliotece Polskiej im. Adama Mickiewicza znajdują się 34 tys. książek, z czego 25 proc. w języku polskim. W zbiorach są także tłumaczenia polskiej literatury na język rumuński. Działalność biblioteki jest wspierana m.in. przez Ambasadę RP w Kiszyniowie oraz polskie organizacje.

W bibliotece w przeszłości gościł Prezydent RP Andrzej Duda.

Barabara dziękuję wszystkim zaangażowanym w kreowanie polskości w Kiszyniowie i Mołdawii - a w szczególności dziękuję pracownikom i wolontariuszom Biblioteki Polskiej im. Adama Mickiewicza w Kiszyniowie. Życzę, aby coraz więcej osób chciało tu przychodzić i czerpać z dorobku polskich twórców. Niech też zwycięstwo na Ukrainie - oby jak najrychlej - stwarzyło znakomite warunki do wspólnej pracy między Polakami, Mołdawianami i Ukraincami.
Mateusz Morawiecki
6 kwietnia 2023 r.

■ Wpis Mateusza Morawieckiego w księżce pamiątkowej w Bibliotece im. Adama Mickiewicza w Kiszyniowie. 6 kwietnia 2023 r.

SPOTKANIE Z POLONIĄ

W planie wizyty w Republice Mołdawii było też spotkanie Mateusza Morawieckiego z Polonią w Ambasadzie RP w Kiszyniowie. Na spotkanie przybyli przedstawiciele organizacji polonijnych z różnych mołdawskich miejscowości, w tym z Gagauzji i Naddniestrza. Premier Morawiecki podziękował Polonii za to, że tak pięknie łączy dwa kraje – Polskę i Mołdawię.

Polonez zatańczony z wielką klasą przez zespół „Styrczańskie Dzwoneczki” otworzył spotkanie z premierem Mateuszem Morawieckim

Goście z Polski zachwyceni byli również występem zespołu „Polacy Budziaka” z Gagauzji oraz solistek Julii Azimowej (Komrat) i Marty Gincu (Kiszyniów)

Крашенки в подарок от зайца

ИЛИ

Пасха в Кашубии

Kraszanki od zająca
czyli
Wielkanoc na Kaszubach

Jutrzenka 4/2023

8

Kaszubi zamieszkujący północną część Polski (Pomorze Gdańskie i wschodnią część Pomorza Zachodniego) z powodzeniem łączyli pogańskie obrzędy z wiarą chrześcijańską. Choć już po I wojnie światowej do ich bogatej kultury zaczęły przenikać ogólnopolskie zwyczaje, z pewnością są jeszcze miejsca, gdzie kultywuje się, przynajmniej częściowo, tradycję.

NIEDZELA KWIETNÔ

Na pamiątkę przybycia Chrystusa do Jerozolimy w kościele chrześcijańskim święci się palmy. Dużą popularnością cieszą się wiązanki świeżo ściętych oraz suszonych roślin, ozdobione bibułą czy krepą i kolorowymi tasiemkami. Jednak tradycyjna kaszubska palma wielkanocna to nic innego jak kilka gałązek wierzbowych pokrytych pąkami kwiatowymi, zwanymi baziami tudzież kotkami, owiniętych sznurkiem lub wstążką.

Kaszubi wierzą, że świeże pędy wierzby mają czarodziejską moc. Po pierwsze, przeganiają nieszczęście i chronią przed chorobami. Dlatego też starym zwyczajem gospodarz wczesnym rankiem odwiedza sąsiada i smaga go palmową różgą, mówiąc: „Wierzba bije, jô nie bije. Za tidzén wiôldzi dzérn, za nocë trzë i trzë są Jastrë”. Pozostałe gałązki umieszcza się najczęściej za obrazami we wszystkich pomieszczeniach domu, także w stodołach, stajniach i ulach pszczelich. Po drugie, poświęcone witki strzegą przed bólem gardła, febrą i gorączką. Taką gwarancję daje po-

У кашубов – этнической группы, проживающей на севере Польши – языческие обряды издавна уживались с христианством. После Первой мировой войны в богатую кашубскую культуру начали проникать общепольские обычаи, однако здесь по-прежнему есть места, где сохраняются и поддерживаются локальные традиции.

Кашубский язык – единственный в Польше, который официально считается региональным языком. Кашубский язык принадлежит к числу славянских, он издавна развивался под влиянием поморских диалектов.

tknięcie jednej puchatej bazi. Po trzecie, przekazują siłę witalną odradzającej się na wiosnę przyrody. Toteż przy pierwszej okazji uderza się palmami wypędzone na pastwisko bydło.

Wierzbowych gałązek nie można wyrzucać. Należy je spalić, najlepiej podczas burzy – tak daleko, jak sięga dym, piorun nie trzaśnie – albo posiekać bazie i pomieszać z ziarnem siewnym, by zapewnić urodzaj.

WIÔLDŹI CZWIÔRTK

Jak sprawić, żeby kwiaty długo kwitły, a drzewa i krzewy okazały się prezentowały? Kaszubi mają na to sekretny sposób. Uważają, że Wielki Tydzień, szczególnie Wielki Czwartek, jest najodpowiedniejszą porą wczesnych siewów i sadzenia roślin. Tego dnia rozpoczynają się też przygotowania tradycyjnych potraw na wielkanocny stół – babki i ciasta drożdżowe. Nie może oczywiście zabraknąć **świętecznych jaj**.

Kaszubskie gospodynie mogłyby wtrącić swoje trzy grosze do teorii koloru. Olchowe szyszki, owoce czarnego bzu lub suszone owoce jagody barwią na czerwono. Owoce tarniny – na niebiesko. Głęboki fiolet uzyskujemy z płatków ciemnej malwy. Soczystą zieleń – z traw oraz liści ziół, zwłaszcza z pokrzywy. Liście brzozy i olchy, kora młodej jabłoni, suszone kwiaty jaskrów polnych, majówka błotna, trzcina i rumianek oraz igły modrzewiowe tworzą całą paletę żółtych odcieni. Kolor pomarańczy otrzymujemy z marchwi i dyni. Trochę brązu można skraść łupinom orzecha lub igłom jodły, ale najlepiej „opala” kora dębu i olchy. Złoto? Wystarczy połączyć żółte barwniki z brązowymi. Wszelkie melanże są mile widziane. Do przygotowanej mikstury wkładamy ugotowane jajko, a o jego kolorze decydują nie tylko naturalne składniki, lecz także czas barwienia, temperatura i gęstość roztworu. Gotową kraszankę można powlec cienką warstwą oliwy, by dodać jej blasku. Żadnych malowanych czy drapanych wzorów, tylko głębia koloru.

Czas na ostatnie święteczne porządki. O ile bielenie chat i drzew w sadzie bądź czyszczenie sprzętów trwa od kilku dni, o tyle w piątek ma miejsce **rytualne zamiatanie izby**. Józef Łęgowski ps. Nadmorski w 1892 roku zanotował: „Używa się jeszcze jednego, prawdopodobnie starożytnego zwyczaju w Wielki Piątek: przed wschodem słońca zamiatają niewiasty chałupę i zdjawszy z siebie zupełnie ubranie wnoszą śmieci na miedzę sąsiada, przez to uwolnią się od robactwa (wszy i pcheł) a wpędzają je sąsiadowi”.

Dzień ukrzyżowania Jezusa określano dawniej terminem Płaczëbóg. Aby domownikom przypomnieć o biczowaniu Pana, gospodyni biła całą rodzinę kłującą gałązką agrestu, wykrzykując przy tym: „Płaczëta, dzys je Płaczëboga!”. Najmocniej dostawało się mężowi, dzieci otrzymywały symboliczne lanie. W niektórych miejscowościach (np. w okolicach Pucka) obrzęd ten wykonywano już w czwartek, natomiast w Wielkopolsce znany jest jako **Boże rany**.

Gdy w kościołach milkną dzwony na znak żałoby po śmierci Chrystusa, na Kaszubach w ruch idą hałaśliwe **klekotki**. Młodzież płci męskiej chodzi po wsi, klekocze lub – jeszcze głośniejsze – terkocze, ogłaszając wszystkim czas smutku. Podobno wrzawa może trwać aż do następnego dnia.

В память о входе Иисуса Христа в Иерусалим поляки освящают в церкви «пальмы». Это могут быть букеты из свежесрезанных или засушенных растений, украшенные цветной гофрированной или креповой бумагой и яркими лентами. Однако традиционная кашубская пасхальная «пальма» – это пучок из веточек вербы, покрытых пушистыми почками (которые часто называют «котиками») и перевязанных шнурком или ленточкой.

Кашубы считают, что именно Страстная неделя и особенно Великий четверг – самое правильное время проводить ранний сев и высаживать растения. В этот день начинают готовить традиционные блюда для пасхального стола – куличи и дрожжевые пироги. И, разумеется, пасхальные яйца.

Когда в костелах умолкают колокола в знак траура по умершему Христу, в Кашубии в ход идут трещётки. Юноши ходят по деревне и бьют в колотушки, возвещая наступление часа скорби. Шуметь могут долго – до следующего дня.

Jutrzenka 4/2023

9

WIÓLGÔ SOBÔTA

Skuteczną metodą walki ze złem jest ogień. W kaszubskich domach gasi się więc wszystkie paleniska, by w sobotę rozniecić żar na nowo. Najlepiej sprawdzają się rozżarzone węgielki szakłaka ciernistego lub tarniny przyniesione z ognisk rozpalonych wcześniej na rozstajach dróg. Gdy już dokona się magiczne oczyszczenie ogniska domowego, pozostałym po obrzędzie węglem kreśli się czarne krzyże na drzwiach chałup i stajni, co ma zapewnić pomyślność. W okolicach Bytowa niegdyś rozpalano ogień na cmentarzu, a popiół rozrzucono na polu, co podobno chroniło plony przed gradobiciem.

Jeszcze w Wielki Piątek przestrzegany jest ścisły post, natomiast w Wielką Sobotę można już ostatecznie pożegnać ten okres. W jaki sposób? Należy uroczyście wypędzić go z Polski. Symbolem Wielkiego Postu jest **żur**, gdyż na Kaszubach to właśnie zakwaszona zupa mączna stanowiła wówczas główny posiłek – obok **solonych śledzi** (W posce beccka śledzy, a w żniwa beccka piwa). W powiecie kartuskim znany jest zwyczaj chowania żuru czy demonstracyjnej wędrówki przez wieś z garnkiem zupy, który następnie rozbija się o plecy jednego z uczestników obrzędu (przy najmniej tak to zapamiętała etnografka Bożena Stelmachowska).

JASTRĚ

Przed niedzielnym świtem, zwykle między godziną 3 a 5, na kaszubskich wsiach rozlega się głośnie, przypominające grzmot bębnienie. Młodzież robi przysługę mieszkańcom, budząc ich na **mszę rezurekcyjną**. Dawniej odbywała się ona godzinę po wschodzie słońca, a pora ta była niepowtarzalną okazją do zobaczenia wynurzającej się słonecznej tarczy, na której można dojrzeć – jeśli wierzyć zapewnieniom Kaszubów – baranka z chorągiewką symbolizującego Jezusa Chrystusa.

Wielkanocne śniadanie różniło się zależnie od majątności gospodarza. Dawniej tylko u gbúrów (bogatych gospodarzy) i drobnej szlachty święciło się potrawy (jajka, kiełbasy, mięso, chleb). Biedniejsi spożywali skromny posiłek. Nie we wszystkich domach kultywowało się zwyczaj dzielenia jajkiem – na Pomorzu rozpowszechnił się dopiero po 1920 roku.

Kaszubska tradycja nakazuje uformować bryłę masła na kształt baranka i postawić wraz ze święconką na stole. Jednak królową śniadania jest **prażnica**, czyli **jajecznicza na wędzonce** (przepis na stronie 23).

Pod wieczór organizowane są tzw. zmówinë lub zrëkwinë, polegające na wzajemnej ugodzie rodziców dotyczącej posagu panny młodej. Jeśli już dawno jest po słowie, w Jastrową Niedzielę odbywają się huczne wesela.

DĚGUS

Śmigus-dyngus, zwany **lanym poniedziałkiem**, na Kaszubach nie ma nic wspólnego z wodą. Do lania, czyli chłostania kobiet (zwykle dziewcząt i młodych panien), chłopcy przygotowują się już kilka dni wcześniej. Zbierają i suszą gałęzie jałowca, żeby jego igły były sztywne i kłujące. W Wielkanoc dogadują się

В Страстную Пятницу еще соблюдали строгий пост, а в Великую субботу уже окончательно прощались с этим долгим и непростым периодом. Как? Торжественно прогоняли его из Польши. Символом Великого поста считался жур (журек), поскольку в Кашубии именно этот мучной суп на закваске был главным блюдом наряду с соленой селедкой. В Картузском повете известен обычай хоронить жур: по деревне идет процессия, несущая горшок супа, который затем разбивают о спину одного из участников обряда.

В воскресенье на рассвете, обычно между 3 и 5 часами утра, в кашубских деревнях раздается громоподобная барабанная дробь. Так молодежь будит односельчан на пасхальную заутреню.

Пасхальный завтрак во многом зависел от состоятельности хозяина. Раньше еду (яйца, колбасу, мясо и хлеб) святили только зажиточные хозяева и мелкая шляхта. Беднота питалась скромнее. Не везде было принято делиться пасхальным яйцом. Так, в Поморье этот обычай распространился только после 1920 года.

По кашубской традиции на стол вместе с освященными продуктами ставили кусок масла в виде барашка. Однако царицей завтрака считается «пражница», то есть яичница.

z gospodarzem domu, aby ten zostawił otwarte drzwi lub niedomknięte okno, co umożliwi kawalerom dostanie się do izby swojej wybranki wczesnym rankiem. Również panna, nie chcąc być ofiarą tradycji, może zawczasu wypuścić z chlewa świnie na znak nietykalności. Jednak kaszubskie dziewczęta nieczęsto korzystają z tej możliwości, gdyż bardziej dotkliwie wysmaganie jałowcem oznacza, że cieszą się większym powodzeniem płci przeciwnej. Zresztą nazajutrz mogą się zemścić. Podczas dëgowania można usłyszeć śpiewkę:

Słowo „dyngus” oznacza okup, więc chłopców powstrzymać może jedynie jakiś podarek – przeważnie malowane na Wielkanoc jajko. Jak można je później wykorzystać? W Wielkanocny Poniedziałek do dzieci przychodzi **zając z prezentami** (w zależności od regionów może to być także niedziela lub sobota), więc trzeba mu uwić jakieś gniazdko. Kraszanki wkłada się do przygotowanego lokum, a dzieciom wmawia, że przyniósł je zając.

na podstawie www.culture.pl

По всей Польше Пасхальный понедельник известен как Мокрый понедельник, или Смigus-дынкус, но в Кашубии этот день (Dëgus) никак не связан с водой. В понедельник кашубские юноши стегают женщин (как правило, девочек и девушек) ветками можжевельника.

Слово «dyngus» означает выкуп, поэтому парней может остановить только подарок, как правило, крашенные пасхальные яйца.

DUŻY KADR

Dla Ligi Polskich Kobiet w Kiszyniowie ważnym elementem świątecznej tradycji jest wykonanie palmy wielkanocnej własnoręcznie, z pomocą najmłodszych jej członków.

Ana Golub, bibliotecară și vicepreședinte al Asociației Femeilor Poloneze „Cracovianca”, împreună cu Svetlana Gumeni, directorul Bibliotecii „Adam Mickiewicz” au fost cele care au stat la baza creării acestei minunate și unice lucrări. Albumul „Urme poloneze în Chișinău” este bilingv (româno-polon) și poate fi un bun ghid de cunoaștere a istoriei locale, a personalităților marcante de origine poloneză, dar și o dovadă a relațiilor seculare moldo-poloneze.

Za powstaniem tego wspaniałego i wyjątkowego dzieła stały: Anna Gołub – wiceprezes kiszyniowskiej organizacji „Kracovianka” i Svetłana Gumeni – dyrektor Biblioteki im. Adama Mickiewicza. Wydany album „Polskie ślady w Kiszyniowie” jest dwujęzyczny (rumuńsko-polski) i może być dobrym sposobem na poznanie historii miasta i wybitnych kiszyniowian polskiego pochodzenia, jak również dowodem dobrych stosunków polsko-moldawskich.

Descoperă urmele poloneze din Chișinău

Odkryj dla siebie ślady Polaków w Kiszyniowie

Moldova noastră este o țară ospitalieră, caldă și foarte prietenoasă. Drept dovadă ne servește faptul că aici locuiesc oameni de diferite culturi, credințe și naționalități, care și-au găsit adăpost pe pământul Moldovei de-a lungul istoriei.

Nasza Mołdawia to gościnny, serdeczny i bardzo przyjazny kraj. Świadczą o tym żyjący tutaj na przestrzeni wielu wieków historii Mołdawii ludzie różnych kultur, wyznań i narodowości.

Ucraineni, bulgari, ruși, germani, armeni și multe alte naționalități și-au ales drept nouă patrie acest pământ, unde locuiesc în pace și astăzi. Sosiți în țara noastră, străinii și-au creat familii, au crescut copii, au studiat, au muncit, nerenunțând însă la cultura pe care o reprezintă. Printre aceste etnii, departe de a fi cei mai puțin numeroși, sunt polonezii – mulți dintre compatrioții noștri se pot lăuda că au sânge polonez în neamul lor. Tradițiile culturale poloneze și cele moldovenești sunt atât de strâns legate și apropiate, încât este greu de spus unde se termină cultura moldovenilor și începe cea a polonezilor. De exemplu, „pierogi” polonezi sunt, de fapt, colțunașii moldovenești. Dar ce gospodină nu cunoaște „bigos”-ul – varză înăbușită cu carne – sau „makowiec” – învârtită cu mac?

Ukrainci, Bułgarzy, Rosjanie, Niemcy, Ormianie i wiele innych narodowości wybrało kiedyś tę ziemię na swoją nową ojczyznę, gdzie do dzisiaj żyją w pokoju. Przyjeżdżający do naszego kraju cudzoziemcy zakładali rodziny, wychowywali dzieci, uczyli się, pracowali, nie zapominając o kulturze grupy etnicznej, do której przynależeli. Wśród nich wcale nie na ostatnim miejscu byli również Polacy – wielu naszych rodaków może pochwalić się obecnością polskiej krwi w swoim rodzie. Polskie i mołdawskie tradycje kulturalne są na tyle ściśle związane i bliskie, że trudno powiedzieć, gdzie kończy się kultura mołdawska, a zaczyna polska. No chociażby polskie „pierogi” – to przecież też mołdawskie „coltunasii”. A która mołdawska gospodyni nie zna „bigosu” – duszonej kapusty z wędzonkami lub „makowca” – plecionki z makiem?

Printre polonezii care locuiesc pe teritoriul Moldovei, de-a lungul timpului, au fost și personalități care au contribuit considerabil la crearea istoriei acestor locuri. Arhitecți renumiți, medici, politicieni, artiști, scriitori, poeți, oameni de afaceri, dar și specialiști în multe alte domenii au origini poloneze. Conform datelor, doar în Chișinău a existat un număr foarte mare de astfel de polonezi, precum și de locuri istorice asociate acestora. Este important să devină cunoscute poveștile acestor oameni, să fie popularizată contribuția lor la dezvoltarea capitalei, să fie puse în valoare locurile din Chișinău legate de aceste personalități; astfel a apărut ideea creării albumului foto „Urme poloneze în Chișinău”.

Wśród Polaków od dawna mieszkających na terenie Mołdawii, byli i tacy, którzy wnieśli ogromny wkład w tworzenie jej historii. Z polskiego środowiska wywodziła się duża ilość wybitnych postaci: architektów, lekarzy, polityków, artystów, pisarzy, poetów, przemysłowców, a także specjalistów z wielu innych dziedzin. Jak się okazało, tylko w Kiszyniowie takich Polaków i związanych z nimi historycznych miejsc było bardzo dużo. Ważne dla nas było opowiedzenie o tych ludziach, o ich wkładzie w rozwój stolicy naszego kraju, a także miejscach Kiszyniowa związanych z tymi wspaniałymi postaciami; tym właśnie kierowaliśmy się tworząc fotoalbum „Polskie ślady w Kiszyniowie”.

Ukazał się album fotograficzny „Polskie ślady w Kiszyniowie”

Propunerea de a realiza un album cu fotografii despre locurile poloneze din capitală a fost lansată de președinta Asociației Femeilor Poloneze din Chișinău „Cracovianca”, Angela Chirigiu, la una dintre întâlnirile organizației. Ulterior, această inițiativă a fost inclusă în planul anual de evenimente al Asociației, iar Primăria mun. Chișinău a susținut intenția și a finanțat apariția primelor două exemplare ale albumului.

De fapt, cercetarea și colectarea materialelor la această temă s-a desfășurat la Biblioteca „Adam Mickiewicz” încă de la deschiderea acesteia, în anul 2007. În această perioadă, s-au acumulat foarte multe informații. După ce textele și fotografiile adunate au fost sistematizate și prelucrate, a apărut prima ediție a albumului „Urme poloneze în Chișinău”. Proiectul nostru s-a bucurat de multă atenție, mai ales după prezentarea albumului la Festivalul Etniilor din anul 2022.

În consecință, Ambasada Republicii Polone în Republica Moldova a venit cu propunerea de a scoate un tiraj de aproximativ 100 de exemplare, oferind susținere financiară și implicându-se în distribuția albumului. În afară de aceasta, Ambasada Republicii Polone la Chișinău s-a ocupat de traducerea în limba polonă a textului.

– Albumul „Urme poloneze în Chișinău” este mai mult decât un proiect de promovare a polonezilor de vază și a „urmelor” lăsate de aceștia în istoria Chișinăului. Este o lucrare de viitor, care va face cunoscută implicarea etniei poloneze în activitatea socială, culturală și artistică a orașului Chișinău de-a lungul secolelor, subliniază Svetlana Gumeni, directorul Bibliotecii „Adam Mickiewicz”.

Albumul a fost prezentat cititorilor în cadrul ultimei întâlniri cu membrii organizației „Cracovianca”, iar lansarea oficială va avea loc la sfârșitul lunii mai a acestui an. Ulterior, albumul va fi pus la dispoziția cititorilor în sala de lectură a Bibliotecii „Adam Mickiewicz”. Cele mai multe dintre albume vor ajunge în bibliotecile personale ale oaspeților sosiți din Polonia.

Cercetările privind urmele poloneze din Chișinău continuă. Sperăm că, imediat ce va fi finalizată colectarea de informații suplimentare, acestea vor fi publicate într-o nouă ediție a albumului foto „Urme poloneze în Chișinău”

Po raz pierwszy pomysł stworzenia takiego albumu za zdjęciami został przedstawiony na jednym ze spotkań Stowarzyszenia „Krakowianka” w Kiszyniowie przez jej przewodniczącą Angelę Chirijiu. Inicjatywa ta została następnie włączona do corocznego planu pracy organizacji, a merostwo Kiszyniowa poparło pomysł i sfinansowało wydanie dwóch pierwszych egzemplarzy albumu.

Prawdę powiedziawszy zbieranie materiałów na ten temat odbywało się w Bibliotece im. Adama Mickiewicza od momentu jej otwarcia w 2007 roku. W tym czasie zgromadzono wiele materiałów. Po usystematyzowaniu i przetworzeniu tekstów i fotografii ukazało się pierwsze wydanie albumu „Polskie ślady w Kiszyniowie”. Nasz projekt spotkał się z dużym zainteresowaniem, zwłaszcza po zaprezentowaniu albumu w 2022 roku na Festiwalu Mniejszości Narodowych w Kiszyniowie.

Ambasada Polski w Republice Mołdawii wystąpiła z propozycją wydania około setki takich albumów, będąc jednocześnie sponsorem ich dystrybucji. Ponadto Ambasada Polski podjęła się tłumaczenia tekstu na język polski.

– Album „Polskie ślady w Kiszyniowie” to coś więcej niż tylko projekt popularyzujący znane osobowości i „ślady” pozostawione przez nie na historycznym obliczu Kiszyniowa. To dzieło przyszłości, które przybliży zaangażowanie polskiej grupy etnicznej w życie społeczne, kulturalne i artystyczne Kiszyniowa na przestrzeni wieków – podkreśla Swietłana Gumeni, dyrektor biblioteki im. Adama Mickiewicza.

Album został zaprezentowany czytelnikom podczas ostatniego spotkania z członkami Stowarzyszenia „Krakowianka”, a jego oficjalna prezentacja będzie miała miejsce pod koniec maja 2023 roku. Później wydanie zostanie udostępnione wszystkim chętnym w czytelni Biblioteki im. Adama Mickiewicza. Większość wydania trafi do prywatnych bibliotek gości przyjeżdżających z Polski.

Poszukiwania polskich śladów w Kiszyniowie są kontynuowane. Mamy nadzieję, że gdy tylko zakończy się zbieranie kolejnych informacji, pojawią się one w nowym wydaniu albumu „Polskie ślady w Kiszyniowie”.

Ana Golub,
bibliotecară, Biblioteca „Adam Mickiewicz”,
vicepreședinte al Asociației „Cracovianca”

Anna Gołub
pracownik Biblioteki im. Adama Mickiewicza,
vice-prezes Stowarzyszenia „Krakowianka”
Tłum. **Lucyna Otwinowska**

I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą

W dniach 5-9 lipca 2023 r. w Warszawie odbędzie się I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą pod honorowym patronatem Małżonki Prezydenta RP Agaty Kornhauser-Dudy.

Głównym organizatorem Kongresu jest Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego. Współorganizatorami wydarzenia są: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwo Edukacji i Nauki, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą oraz Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej.

Program Kongresu będzie się składał z części merytoryczno-szkoleniowej i kulturalno-edukacyjnej. Przewidziano m.in. panele dyskusyjne, wykłady popularnonaukowe, warsztaty dydaktyczne i szkolenia metodyczne. Odbędą się również spotkania z naukowcami, dydaktykami i ekspertami działającymi na rzecz rozwoju nauki polskiej za granicą i popularyzacji edukacji polskiej i polonijnej w świecie.

Wartością I Światowego Kongresu Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą będzie budowanie polskiej wspólnoty oświatowej w świecie, integracja środowisk polonijnych i polskich za granicą, wymiana doświadczeń nauczycieli i naukowców pracujących poza granicami Polski, a także wypracowanie merytorycznych propozycji rozwiązań systemowych, które zostaną przedłożone Ministrowi Edukacji i Nauki.

Do uczestnictwa w Kongresie organizatorzy zapraszają osoby działające na rzecz edukacji i nauki pol-

skiej za granicą: nauczycieli, liderów i przedstawicieli organizacji polonijnych, rodziców uczniów oświatowych placówek polonijnych, wolontariuszy, przedstawicieli uczelni poza granicami Polski, w strukturach których prowadzone są zajęcia z języka polskiego lub w języku polskim, stypendystów i lektorów.

Patronem medialnym wydarzenia jest Telewizja Polska (TVP S.A.).

Osoby zainteresowane udziałem w I Światowym Kongresie Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą są proszone o rejestrację za pośrednictwem **formularza on-line** na stronie www.irjp.gov.pl/kongres2023.php

Warunki uczestnictwa:

Poprawnie wypełniony kwestionariusz rekrutacji **do 14 maja 2023 r.**

Wpłata 200 złotych na podane konto (nr konta zostanie przesłany zrekrutowanym uczestnikom).

Kontakt do organizatora:

e-mail: kongres2023@irjp.gov.pl

Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego

ul. Nowogrodzka 50/54, 00-695 Warszawa

irjp.gov.pl

XVII edycja Polonijnych Spotkań z Historią Najnowszą

Biuro Edukacji Narodowej Instytutu Pamięci Narodowej organizuje w ramach Programu Polonijnego konferencję dla nauczycieli pracujących poza granicami kraju. Podczas konferencji, która odbędzie się w dniach 3-11 lipca 2023 roku, uczestnicy będą mogli zapoznać się z najnowszymi działaniami, materiałami edukacyjnymi i osiągnięciami naukowymi IPN. Zasadniczą część konferencji zaplanowana jest w tym roku na Śląsku, gdzie uczestnicy będą mogli poznać także najnowszą historię z perspektywy oddziałów IPN i delegatur w województwie.

Celem konferencji jest przede wszystkim wspieranie merytoryczne i metodyczne nauczania historii najnowszej poza granicami kraju. Podczas konferencji uczestnicy nie tylko wysłuchają wykładów, ale także wezmą udział w warsztatach. Tematyka wykładów skoncentrowana jest wokół historii Polski w latach 1918-1989, ze szczególnym uwzględnieniem II wojny światowej i fenomenu Polskiego Państwa Podziemnego, represji niemieckich i sowieckich wobec obywateli polskich.

Obejmuje ona także tematy związane z podziemiem niepodległościowym po roku 1944 i wal-

ką Kościoła z systemem komunistycznym oraz cenzurą w PRL. Zajęciom teoretycznym towarzyszą warsztaty dotyczące najnowszych metod nauczania oraz pracy z materiałami edukacyjnymi IPN.

Każda konferencja to nowy temat i nowe wyzwania. Elementem programu konferencji są wizyty studyjne w placówkach muzealnych oraz miejscach związanych z historią i kulturą Polski

Udział w konferencji jest bezpłatny, a organizator pokrywa koszty zakwaterowania, wyżywienia oraz część kosztów dojazdu.

WIELKANOCNE NAGRANIA OD POLONII Z CAŁEGO ŚWIATA

Polonia z różnych zakątków świata nagrała życzenia wielkanocne świadczące o tym, co nas łączy mimo dzielących granic – tradycja, obyczaj, tajemnica Zmartwychwstania, dająca nadzieję na lepsze jutro i ta szczególna atmosfera Wielkiej Nocy – w polskich domach niezmiennie taka sama od pokoleń. Ten filmik wielkanocny można obejrzeć na portalu <http://wspolnotapolska.org.pl/wiadomosci.php?id=8398>

Świąteczny film z życzeniami od Polonii powstał z inicjatywy ministra Jana Dziedziczaka, Pełnomocnika Rządu do Spraw Polonii i Polaków za Granicą. Motywem przewodnim filmu jest pisanka, tradycja zdobienia jajek, kultywowana od setek lat, mających symbolizować w chrześcijaństwie Zmartwychwstanie Syna Bożego. Wraz z Polakami rozprzestrzeniły się po świecie nasze niepowtarzalne wzory i techniki malowania tak, że pomimo iż zwyczaj nie jest wyłącznie polski, bez trudu rozpoznamy pisanki wykonane ręką naszych rodaków.

Należy pamiętać, że istnieje wiele rodzimych przekazów tłu-

maczających na różne sposoby związek pisanki z Wielkanocą. Dla przykładu synkretyczne opowieści ludowe mówią o przemianie przez zmartwychwstałego Jezusa jajek o naturalnej skorupce w pisanki (np. w nagrodę dla handlarza jaj za pomoc w niesieniu krzyża). Zwyczaj dekorowania jaj miał się rozprzestrzenić wśród ludzi na pamiątkę owego cudownego wydarzenia. Według innej opowieści pisanki miała znaleźć Matka Boska w pustej jaskini, opuszczonej już przez zmartwychwstałego już Chrystusa. Maryja wzięła ze sobą barwne jajka i podzieliła się nimi z apostołami. Kolejny przekaz opowiada o tym, że podczas

dzielenia się pisankami przez Matką Bożą i apostołów z jajek wylęgły się kurczęta, co było widocznym znakiem zmartwychwstania. Wierzono też, że pisanki powstały z kamieni, którymi ukamienowano św. Szczepana.

Na dawnej wsi pisanki to w czasie Wielkanocy zwyczajowy prezent dla kawalerów. Dziewczyna wręczała je swemu wybrankowi wraz z chusteczką, na której wcześniej wyhaftowała inicjały oblubieńca (w Radomskim liczba ofiarowanych pisank niekiedy wahała się od trzydziestu do nawet stu dwudziestu sztuk). Ponadto w czasie świąt wielkanocnych pisankami obdarowywano chrześniaków i dzieci, zwłaszcza dyngusiarzy chodzących po wsi w lany poniedziałek i śpiewających piosenki o zmartwychwstaniu Chrystusa i dostatku w gospodarstwie.

źródło: wspolnotapolska.org.pl

JAK SZYKOWALIŚMY SIĘ DO ŚWIĄT

Warsztaty malowania pisanek i pierników wielkanocnych oraz samodzielne tworzenie dekoracji świątecznych – na zdjęciach wysłanych przez organizacje polonijne w Mołdawii:

- Stowarzyszenie „Dom Polski” w Biłcach,
- Towarzystwo Kultury Polskiej „Jasna Góra” w Tyraspolu,
- Towarzystwo Kultury Polskiej „Mała Ojczyzna” w Słobdzie-Raszków.

POLSKIE TRADYCJE WIELKANOCNE W RYBNICY

W Wielką Sobotę katolicy w Rybnicy zgromadzili się w kościele pw. św. Józefa, aby poświęcić pokarmy. To była również okazja do chwili modlitwy, adoracji grobu Pana Jezusa i rozważania jego męki i śmierci.

Mieszkańcy Rybnicy przychodzili do święcenia święconki całymi rodzinami, z własnoręcznie przygotowanymi koszyczkami. W koszyczku wielkanocnym są próbki tych pokarmów, które później pojawią się na świątecznym stole, każdy z nich ma swoją własną symbolikę i znaczenie.

Gospodynie na Wielką Sobotę musiały mieć już wszystko przygotowane – posprzątane, upieczone i ugotowane. Kiedy

wszystko było gotowe, największy stół w domu nakrywano lnianym obrusem i zastawiano „święconym”. Na środku stawiano wypiekanego z ciasta baranka, krzyż, a dalej chleb, sól, jajka, chrzan, ciasta, mięsiva, kielbasę. Przystrajano to rzeżuchą, bukszpanem i wiosennymi kwiatami.

Polacy w Rybnicy uważają, że tym, co zdobi wielkanocny stół jest przede wszystkim okazała babka – symbol dostatku.

Stowarzyszenie „Polonia” w Rybnicy ogłosiło w tym roku konkurs kulinarny na babkę wielkanocną. Organizatorzy zachęcali do eksperymentów kulinarnych, ważne były nie tylko produkty i smak, ale również pomysł na dekorację.

Słodkości wielkanocne prezentowały się wspaniale! Wszystkie były tak smaczne i piękne, że trudno było rozstrzygnąć konkurs na babkę wielkanocną. Wygrały wszystkie! Konkurs ten pozwolił lepiej poczuć magię Świąt Wielkanocnych.

Ina Sajewska,
prezes Stowarzyszenia „Polonia”

RYBNICKIE BABKI WIELKANOCNE

ŚWIĘTA WIELKANOCNE – ŚWIĘTA RODZINNE

Członkom Towarzystwa Kultury Polskiej „Jasna Góra” w Tyraspolu udało się spędzić świąteczne chwile w rodzinnym gronie.

Nauczycielka języka polskiego Monika Lotosz, skierowana do pracy w Naddniestrzu przez ORPEG, przygotowała ze swoimi uczniami wspaniały występ na podstawie powieści „Chłopi” polskiego noblisty Władysława Reymonta. Scenariusz był opra-

cowany w sześciu częściach, budujących nastrój od smutnego do radosnego, bo na tym polega symbolika Wielkanocy.

Czym byłaby Wielkanoc bez malowania jajek? Kraszanki i pisanki królowały na naszym świątecznym stole, a gospodynie dzieliły się tajemnicami zdobienia jaj w różne techniki, które zachowały w swoich polskich rodzinach. Atmosfera spotkania była

bardzo radosna i szczęśliwa. Wszyscy razem śpiewaliśmy pieśni wielkanocne i smakowaliśmy tradycyjne potrawy.

Dziękuję serdecznie naszej nauczycielce Pani Monice Lotosz za autorski scenariusz, dziękuję również artystom za to, że tak pięknie przedstawili wielkanocne tradycje.

Natalia Siniawska,
prezes TKP „Jasna Góra”

OBRZĘDY WIELKANOCNE W „CHŁOPACH”

Senat Rzeczypospolitej Polskiej swoją uchwałą ustanowił rok 2023 Rokiem Pamięci Bohatek i Bohaterów Getta Warszawskiego, oddając w ten sposób hołd poległym i tym, którzy przeżyli i do końca swoich dni podnosili głos protestu przeciwko zbrodniczym planom zagłady narodu żydowskiego. Jak podkreślił senatorowie, powstanie w warszawskim getcie było bezprecedensową odpowiedzią na bestialstwo niemieckich nazistów, którzy postawili sobie za cel wymordowanie całego narodu.

Prof. Piotr Gliński: Jesteśmy kustoszami tej pamięci

Warszawa jest dziś miastem żywych. Polska jest krajem żywych. Pamiętamy o przeszłości i czerpiąc z historycznych doświadczeń, chcemy budować lepszą przyszłość. Nie zapominamy jednak o tych, którzy umarli lub zostali zamordowani. Przekazywana przez pokolenia pamięć musi trwać wiecznie. A dzisiaj to my jesteśmy jej kustoszami.

W kwietniu 1943 r., w przeddzień żydowskiego święta Pesach, okupujący polską stolicę Niemcy otoczyli stworzoną przez siebie żydowską dzielnicę, warszawskie getto, przygotowując się do jego ostatecznej likwidacji. 19 kwietnia niemiecka policja i siły pomocnicze SS wkroczyły, by dokończyć dzieła zagłady. Mieszkańcy getta ukryli się w bunkrach i kryjówkach. Żydowscy powstańcy zaatakowali Niemców przy użyciu broni palnej, koktajli Mołotowa oraz granatów ręcznych. Dwa niemieckie pojazdy zostały podpalone za pomocą butelek z benzyną. Zaskoczeni Niemcy początkowo nie byli w stanie przełamać zaciętego oporu obrońców.

Wobec tych niepowodzeń Niemcy zaczęli systematycznie palić budynki, zamieniając ulice getta w ognistą pułapkę. Podczas gdy w getcie trwały walki, polskie oddziały podziemnej armii podjęły działania przeciwko Niemcom. Trzy sekcje Armii Krajowej bezskutecznie próbowały sforsować mury getta za pomocą materiałów wybuchowych. Skazani na zagładę Żydzi bronili się do początku maja. Symbolicznym ostatnim aktem powstania było zburzenie przez Niemców Wielkiej Synagogi na Tłomackiem w Warszawie.

Powstanie w getcie warszawskim było pierwszym powstaniem wielkemiejskim i zarazem największym zrywem ludności żydowskiej w trakcie niemieckiej okupacji. Po południu 19 kwietnia 1943 r. w twierdzy Żydowskiego Związku Wojskowego przy placu Muranowskim w symbolicznym geście na dachu budynku bojownicy umieścili biało-czerwoną flagę Polski i biało-niebieską flagę ŻZW. Ten obraz dwóch flag – polskiej biało-czerwonej i syjonistycznej biało-niebieskiej – powiewających wspólnie na dachu budynku nad walczącym gettem, stał się symbolem nierozzerwalnie splecionych ze sobą losów polsko-żydowskich. Kilkanaście miesięcy później, w sierpniu 1944 roku, wybuchło powstanie warszawskie – bój o wolną Polskę, największy zryw wolnościowy w historii II wojny światowej.

W polskiej historii, literaturze, sztuce i szeroko rozumianej kulturze można znaleźć szereg odwołań do zrywów powstańczych. Powstania dawały nadzieję, podnosiły na duchu, pokrzepiały serca, ale niemal zawsze były brutalnie tłumione przez zaborców i okupan-

tów. Będąc tragiczne, często nieuniknione, budowały tożsamość wspólnotową i na ogół przynosiły zwycięstwo po latach. Odciskały silne piętno na polskim społeczeństwie i polskiej historii. Dlatego stały się często poruszonym tematem literackim, malarskim, filmowym. I choć artyści ukazywali je na różne sposoby, to prawie nigdy nie krytykowali samej idei powstania i opowiadali się za walką o wolność, wynosząc ją na kulturowe piedestały.

Warszawa – stolica Polski – stała się podczas II wojny światowej miastem dwóch powstań, w których Żydzi i Polacy starli się z niemieckimi zbrodniarzami. Miasto zostało ostatecznie obrócone w ruinę, zniszczone i spalone. To dowodzi, jak silny jest polski imperatyw dążenia do wolności.

Można postawić pytanie – dlaczego w Warszawie? Warto w tym miejscu przypomnieć, że w 1939 r., u progu inwazji Niemiec na Polskę, w Warszawie mieszkało blisko 370 tys. Żydów. Stanowili ok. 30 proc. ogółu mieszkańców miasta. Po wybuchu II wojny światowej do polskiej stolicy w ciągu następnego roku przybyło niemal 100 000 kolejnych Żydów, systematycznie wysiedlanych przez Niemców z ziem włączonych do Rzeszy Niemieckiej i z okupowanych terenów Polski. Wiosną 1940 r. Niemcy zaczęli tworzyć zamkniętą dzielnicę żydowską. Do ostatecznego zamknięcia getta w Warszawie doszło w listopadzie 1940 r. Za murami, na obszarze 307 ha, znalazło się około 400 tys. Żydów. W kwietniu 1941 r. do getta napłynęli przesiedleńcy. Liczba ludności zamkniętej w murach getta wzrosła do 450 tys. osób. Nie przypadkiem przywołuję te dane. Warszawskie getto było największym gettem utworzonym przez Niemców podczas II wojny światowej w Europie. W lipcu 1942 r. okupanci rozpoczęli masową wywózkę Żydów z getta do obozu zagłady w Treblince. Szacuje się, że zamordowanych zostało wtedy od 250 do 300 tysięcy Żydów. Około 100 tysięcy zmarło w getcie z głodu i chorób na skutek stworzonych przez Niemców nieludzkich warunków.

Mówimy: „Żydzi”, ale musimy pamiętać, że to byli obywatele Polski, wielonarodowej, wielokulturowej II Rzeczypospolitej. Dlatego naszym wspólnym obo-

▷ wiązkami jest upamiętnienie powstania w getcie warszawskim – największego powstania żydowskiego w czasie II wojny światowej i pierwszego miejskiego powstania w okupowanej Europie – oraz zachowanie w pamięci odwagi tych, którzy stawili opór niemieckim okupantom. W Polsce w tych dniach odbywa się ponad 150 wydarzeń towarzyszących oficjalnym obchodom 80. rocznicy powstania w getcie warszawskim. Wydarzenia te organizowane są lub finansowane przez polski rząd, m.in. w ramach programu wsparcia działań na rzecz zachowania dziedzictwa i pamięci o polskich Żydach, realizowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Od czasu objęcia rządów przez Zjednoczoną Prawicę ponad trzykrotnie zwiększyliśmy nakłady na instytucje, których działalność obejmuje dbanie o pamięć, kulturę i dziedzictwo wielokulturowego narodu polskiego, w tym dziedzictwo mniejszości żydowskiej na ziemiach polskich, a także upamiętnienie Zagłady Żydów dokonanej przez Niemców na terenie okupowanej Polski.

Wśród dotowanych przez polski rząd instytucji znajdują się m.in. państwowe muzea w dawnych niemieckich obozach śmierci: Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu; Muzeum na Majdanku (z oddziałami:

Muzeum i Miejsce Pamięci w Bełżcu i w Sobiborze); Muzeum Stutthof w Sztutowie; Muzeum Treblinka; Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy; Muzeum – Miejsce Pamięci KL Płaszów w Krakowie. A także Muzeum Getta Warszawskiego, Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II Wojny Światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej, Muzeum Pamięci Mieszkańców Ziemi Oświęcimskiej, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma. To zarówno instytucje działające od dziesięcioleci, często niedostatecznie finansowane w przeszłości, jak i instytucje powołane w ciągu ostatnich kilku lat, w trosce o pamięć: Muzeum Getta Warszawskiego, Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II Wojny Światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej, Muzeum Pamięci Mieszkańców Ziemi Oświęcimskiej.

Warszawa jest dziś miastem żywych. Polska jest krajem żywych. Pamiętamy o przeszłości i czerpiąc z historycznych doświadczeń, chcemy budować lepszą przyszłość. Nie zapominamy jednak o tych, którzy umarli lub zostali zamordowani. Przekazywana przez pokolenia pamięć musi trwać wiecznie. A dzisiaj to my jesteśmy jej kustoszami.

źródło: dlaPolonii.pl

WIADOMOŚCI POLONIJNE

Polacy w Naddniestrzu włączyli się w akcję „Żonkile 2023”

19 kwietnia br. organizacje polonijne w Tyraspolu i Rybnicy brały udział w akcji „Żonkile”, upamiętniającej 80. rocznicę wybuchu powstania w getcie warszawskim. Organizatorem akcji jest Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

Akcja społeczno-edukacyjna „Żonkile” jest organizowana od 2012 roku. Przedsięwzięcie najlepiej opisują sami organizatorzy – „Żółty żonkil jest symbolem zbiorowej pamięci. (...) Akcji od początku towarzyszy hasło „Łączy nas pamięć”, które podkreśla siłę wspólnoty, znaczenie solidarności, potrzebę dialogu ponad podziałami. Głęboko wierzymy, że pamięć o przeszłości jest jedną z nadrzędnych wartości, które nas jednoczą i nadają nam wspólną tożsamość – niezależnie od światopoglądu czy sympatii politycznych”.

W tym roku rozdano 450 tysięcy papierowych kwiatów. Liczba ta

symbolizuje liczbę Żydówek i Żydów, którzy byli zamknięci w getcie warszawskim w momencie jego największego przeludnienia – wiosną 1941 roku. Pierwszy raz w historii akcji „Żonkile” wolontariusze rozdawali papierowe kwiaty na ulicach sześciu polskich miast: w Warszawie, Łodzi, Krakowie, Białymstoku, Lublinie i Wrocławiu.

W ramach akcji Polonusi z Naddniestrza również poznali historię Powstania i jego głównych bohaterów. Nauczycielka języka polskiego Monika Lotosz, skierowana przez ORPEG do pracy w Naddniestrzu, przeprowadziła on-line zajęcia o powstaniu w getcie warszawskim.

Jej uczniowie z Towarzystwa Kultury Polskiej „Jasna Góra” oraz ze Stowarzyszenia „Polonia” w Rybnicy zgłosili się do akcji i opublikowali swoje zdjęcia i naklejki z żonkilami w mediach społecznościowych. By podkreślić wyjątkowy charakter tego dnia, uczniowie Pani Moniki przygotowali papierowe żonkile – kwiaty symbolizujące pamięć i nadzieję, które później wręczali mieszkańcom Tyraspolu i Rybnicy, przypominając o rocznicy powstania w getcie warszawskim.

W 2023 roku akcja organizowana jest w ramach programu „Nie bądź obojętny. 80. rocznica powstania w getcie warszawskim”. (sl)

#ŁączyNasPamięć #AkcjaŻonkile

KOTY WOLNO ŻYJĄCE W MIEŚCIE

Mimo że żyją u boku człowieka, to w wielu zachowaniach wciąż kierują się pierwotnym instynktem. Jest to widoczne zwłaszcza podczas zabaw, w których wykazują jeden z najsilniejszych instynktów – zdolność do polowania. Dlatego wielu specjalistów nazywa koty domowe oportunistycznymi drapieżnikami. Instynkt pomaga kotom wolno żyjącym nie tylko dostosować się do naturalnego środowiska, ale też w nim przetrwać, jednak w niektórych sytuacjach nawet i on potrafi zawieść. Dlatego, że życie w betonowym mieście wcale do łatwych nie należy.

Każdemu ulicznemu mrużkowi należy się nie tylko opieka, ale też i szacunek. Taki kot również ma prawo do życia tuż obok nas i potrzebuje naszej pomocy.

Bezpański / Seria „Bieleckie koty”

Dwa czy jeden? / Seria „Kocie życie”

Prezentujemy fotografie naszej korespondentki MARINY KLIPY. Głównym tematem kadrów Mariny są bezdomne koty, których jest pełno na ulicach Bielc.

Na głównym placu miasta / Seria „Bieleckie koty”

Przebiśnięgi / Seria „Bieleckie koty”

Prażnica, czyli kaszubska wersja jajecznicy cieszy się w tym regionie Polski sporą popularnością. Danie zostało nawet wpisane na rządową listę tradycyjnych potraw. W wielu polskich domach jajecznica to typowe, niedzielne śniadanie. Na Kaszubach jest obowiązkowym elementem uroczystego śniadania. To jest jajecznica zrobiona na wędzonce.

PRAŻNICA NA UROCZYSTE ŚNIADANIE

- 4 jajka ● kawałek wędzonki ● cebula
- łyżka masła ● sól ● pieprz

Cebulę pokroić w kostkę i zeszklić na maśle. Dodać jajka i smażyć przez chwilę. Doprawić jajecznicę i dodać do niej pokrojoną w kostkę wędzonkę. Gdy jajka się zetną, podawać prażnicę. Możecie posypać ją posiekany szczypiorkiem. Serwować z dodatkiem świeżego pieczywa.

Aby potrawa była smaczna i aromatyczna, należy wybrać odpowiednią wędzonkę. Świetnie sprawdzi się wędzony boczek, ale w niektórych regionach Kaszub do prażnicy dodaje się wędzonego... węgorka!

Opr. **Natalia Pityn**

POZNAJĄC KULTURĘ I SMAKI WSCHODNIE

Wyplatanie z gałęzi winorośli

Wyplatanie z gałęzi winorośli jest interesujące z historycznego punktu widzenia. Do tej pory w różnych częściach Mołdawii zobaczyć można budynki, których ściany początkowo pleciono z grubych gałęzi. Następnie pokrywano je warstwami gliny zmieszanej ze słomą. Domy takie zawsze były bardziej ciepłe.

Oprócz zabudowań mieszkalnych i gospodarczych przodkowie Mołdawian wytwarzali rękodzielniczo użytkowe: kosze, maty, naczynia do przechowywania żywności, kołyski dla dzieci, nadwozia do środków transportu, plecki płoty.

W chwili obecnej wytwarzane są wyłącznie przedmioty dekoracyjne oraz meble, które stają się przedmiotami coraz bardziej popularnymi w Mołdawii. Praktyczne jest, gdy średnica gałęzi jest jednolita na całej długości. Pluszem tego materiału jest bez

wątpienia to, że jest wygodny do wyrobu dużych przedmiotów typu: ogrodzenia, altanki, szalasy, figury ogrodowe. Do minusów należy „sękowatość” gałęzi – pozostałość po zgniłych i odpadłych wtkach.

Meble wyplecione z mocnej wikliny z winogronowych gałęzi – fotele bujane, stoły, krzesła – są praktyczne, funkcjonalne i mogą służyć przez wiele lat. Jednak są nieporęczne, ciężkie i dlatego takie meble mogą zabrać ze sobą tylko turyści zmotoryzowani. A co mają zrobić ci, którzy przyjecha-

li do Mołdawii bez samochodu? Kupcie sobie na pamiątkę z podróży rzeźbę lub panel ścienny z winogronowych gałązek. Te piękne wyroby będą świetną ozdobą wnętrza w waszym mieszkaniu, daczce i w biurze.

Wyplatanie z winogronowych gałęzi jest popularne w Sorokach, Kiszyniowie i niektórych mołdawskich wsiach.

Opr. **Natalia Barwicka**
Tłum. **Lucyna Otwinowska**

BIAŁA KIEŁBASA

Dla jednych biała kiełbasa to prawdziwy symbol Wielkanocy, a dla innych rarytas, który warto zjeść bez okazji. Po prostu taka kiełbasa już dawno zadomowiła się w polskiej tradycji i niewiele osób potrafi oprzeć się jej wyjątkowemu smakowi. Skąd wzięła się popularność tego specjału?

HISTORIA BIAŁEJ KIEŁBASY
NA ZIEMIACH POLSKICH

Nie wiadomo kiedy dokładnie biała kiełbasa zaczęła być wytwarzana na ziemiach polskich. Jednak w 1893 przepis na nią pojawił się w jednej z opublikowanych receptur, więc właśnie tę datę uznaje się za początek historii białej kiełbasy w Polsce.

Choć ta kiełbasa ma swoje początki w Niemczech, to jednak polska receptura znacznie różniła się od tej oryginalnej. Przede wszystkim wykorzystywano mięso wołowe, które po prostu było tańsze i bardziej dostępne w porównaniu do cielęciny. Oprócz tego Niemcy preferowali doprawianie kiełbasy przy pomocy cebuli, pietruszki, gałki muszkatołowej oraz skórki cytryny. Natomiast w Polsce dużo popularniejszymi rozwiązaniami był czosnek, majeranek i pieprz.

SKĄD WZIĄŁ SIĘ BIAŁY KOLOR KIEŁBASY?

Oczywiście to przede wszystkim odmienny kolor sprawił, że biała kiełbasa jest tak inna, a zarazem oryginalna. Tuż przed ugotowaniem ten przysmak ma jeszcze różowy odcień, ale pod wpływem ciepła kiełbasa staje się lekko szara. Swoją nazwę ta kiełbasa zawdzięcza barwie jelit, które w wersji surowej są białe.

DANIE REGIONALNE

Biała kiełbasa jest doskonale znana we wszystkich regionach Polski. Jednak w każdym miejscu spróbujesz ją w zupełnie innej wersji. Dzięki temu możesz ciągle na nowo odkrywać smak i aromat tej kiełbasy. Jednym z przykładów jest Wielkopolska,

gdzie wykorzystano majeranek. W ten sposób tamtejsza biała kiełbasa jest jeszcze bardziej intensywna, a przy tym zaskakuje lekko ziołowym smakiem.

W czterech województwach Polski ten produkt został zarejestrowany jako produkt tradycyjny:

wielkopolskie – czysto wieprzowa biała kiełbasa parzona,

pomorskie – wieprzowo-wołowa biała kiełbasa surowa,

świętokrzyskie – wieprzowo-wołowa biała kiełbasa parzona z Wąchocka,

kujawsko-pomorskie – zasadniczo odmienna biała kiełbasa w słoiku.

JAK NAJLEPIEJ SPOŻYWAĆ BIAŁĄ KIEŁBASĘ?

Surowa biała kiełbasa – przed spożyciem surowej kiełbasy musisz ją poddać obróbce cieplnej, ponieważ wcześniej jest trudna do krojenia. W takiej formie zazwyczaj znajduje się więcej soli, więc może mieć delikatnie bardziej różowy odcień od wersji parzonej.

Parzona biała kiełbasa – Taką kiełbasę możesz spożywać od razu po kupieniu. Oczywiście nadaje się również do obróbki cieplnej – gotowania, pieczenia lub smażenia.

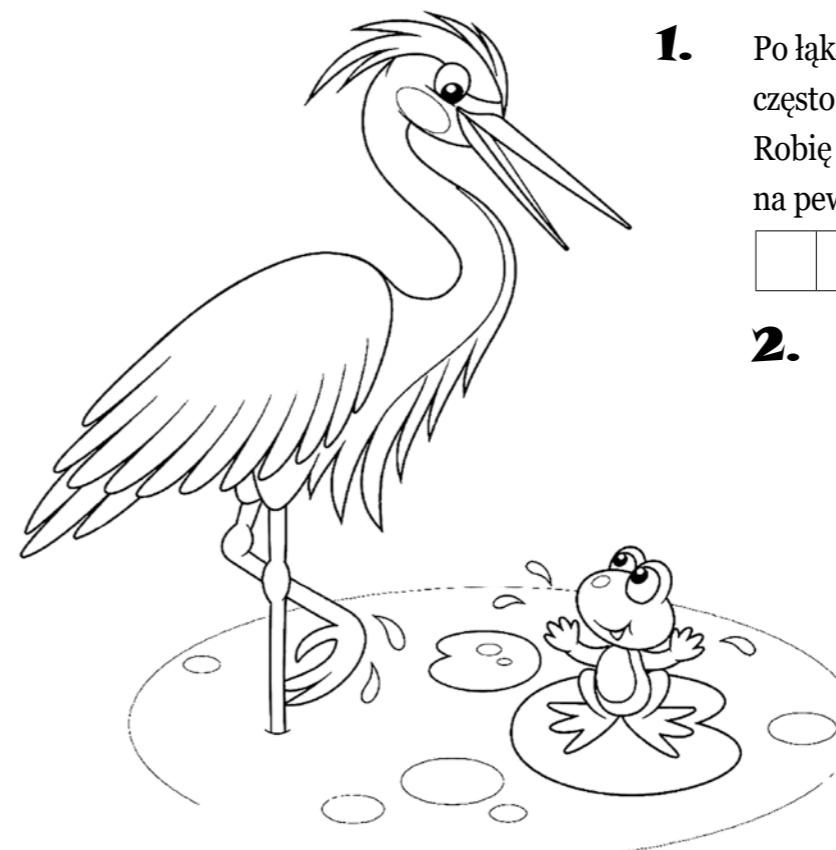
SKĄD WZIĘŁA SIĘ POPULARNOŚĆ
BIAŁEJ KIEŁBASY W POLSCE?

Popularność białej kiełbasy jest bardzo mocno związana z chrześcijaństwem. W końcu to właśnie w okresie Wielkanocy notuje się największy wzrost zainteresowania tym specjałem. Wtedy kiełbasa gości na wielu stołach, a także w tradycyjnych koszyczkach, gdzie ma symbolizować ofiarę z baranka paschalnego.

Jednak tak naprawdę nie tylko religia sprawiła, że biała kiełbasa stała się jednym z ulubionych dań Polaków. Wielka w tym zasługa uniwersalności tego specjału – w końcu możesz ją jeść osobno, ale też dodawać do zup, a nawet piec przy ognisku.

Zagadki - kolorowanki

- 1.** Po łąkach sobie brodę,
często stoję na jednej nodze.
Robię gniazdo na wielkiej chacie,
na pewno mnie znacie.

- 2.** Czasem przez dzień cały prawie
cicho siedzi w swoim stawie,
lecz gdy znajdzie ją ochota,
może cały dzień rechotać.

- 3.** Co to za lusterko
na zielonej łące?
Przyglądają się w nim
i chmurki i słońce.

– Zazwyczaj wracam z Afryki do tej samej okolicy,
w której się urodziłem, nie koniecznie zawsze do tego samego gniazda.
W podróż powrotną do domu wyruszą na początku lutego i w niespełna
sześć tygodni mogą pokonać prawie 10 tysięcy kilometrów!

ciekawostki

POLSKA TO ŚWIATOWE TERYTORIUM BOCIANA

Bocian biały często określan jest jako „najbardziej polski ze wszystkich ptaków”. Ma to sens, gdyż wylicza się, że obecnie aż 47 tys. par tego ptaka pochodzi z Polski. Sprawia to, że co piąty bocian biały na świecie jest Polakiem.

Bociany żyją niedaleko terenów podmokłych, gdzie mogą znaleźć swoje pożywienie.

W praktyce można go spotkać niemal w całej Polsce. Najwięcej z nich występuje na północno-wschodnich terenach kraju, które są największymi skupiskami bociana w Europie. Na Podlasiu utworzono nawet specjalny Szlak Bociani, będący specjalną ścieżką rowerową po terenach, gdzie bociany najczęściej tworzą gniazda. Większe skupiska

tego ptaka można spotkać także na zachodzie Polski.

Większość gniazd bocian biały zakłada na terenach rolniczych zamieszkałych przez człowieka. Widok bocianego gniazda na dachu domu czy słupie energetycznym jest wręcz tradycyjnym obrazem polskiej wsi.

stronę opracował
Aleksy Ladryk

Kalwaria to zespół kaplic symbolizujących stacje Męki Pańskiej.

Nazwa pochodzi od łacińskiego słowa Golgota (Calvaria) – nazwy góry, na której ukrzyżowano Jezusa.

W czasach, gdy trudno było pielgrzymować do Grobu Pańskiego, odpust można było uzyskać, odwiedzając właśnie kalwarię.

Wkrótce też, w wersji miniaturowej, zaczęto je umieszczać wewnątrz kościołów – jako 14 stacji Drogi Krzyżowej.

Tradycyjnie większość Polaków święta, także te wiosenne, spędza w domach z bliskimi. Jednak z roku na rok rośnie liczba osób, które w Wielkanoc wyjeżdżają na krótki wypoczynek. Często pretekstem do wyjazdu jest chęć przyjrzenia się bliżej miejscom, w których okres wielkanocny przeżywany jest w wyjątkowy sposób. A w Polsce takich z pewnością nie brakuje.

Duchowe centrum Kaszubów

Kalwaria Wielewska leży na malowniczych, zalesionych stokach Białej Góry, nad Jeziorem Wielewskim. Zbudowana zgodnie z obyczajem na wzgórzach (aby przypominać Jerozolimę), jest jedną z głównych atrakcji turystycznych południowej części Kaszub. Motywem jej powstania był kult Matki Bożej Pocieszenia. W późniejszych latach dodano akcent patriotyczny, jakim było upamiętnienie ofiar I wojny światowej. Droga Krzyżowa Kalwarii Wielewskiej składa się z 14 kaplic, kilku wspaniałych rzeźb, świętych schodów, ambony oraz pustelni, gdzie mieszkał stróż tego obiektu.

Zamysł założenia Kalwarii narodził się najprawdopodobniej około roku 1905, choć pierwsze starania o pozwolenie na budowę datowane są dopiero na rok 1915.

To kaszubskie sanktuarium Męki Pańskiej powstało z inicjatywy miejscowego proboszcza księdza Józefa Szydika. Dzięki jego determinacji oraz talentom organizatorskim udało się rozpocząć i w większej części zrealizować założenia Kalwarii. Szczególnie, że czasy i miejsce były niesprzyjające. Na terenie zaboru pruskiego trudno było zdobyć pozwolenie na budowę. Na dodatek w czasie I wojny światowej i również po niej brakowało i materiałów, i pieniędzy. Na szczęście wysiłki proboszcza oraz projekty monachijskiego (z braku miejscowego) architekta Mayra docenił liczni darczyńcy, w tym ofiarodawca gruntów – Durajewski. Ksiądz Szydik nie dożył niestety momentu postawienia ostatniej, powojennej już kaplicy. Został aresztowany i zamęczony przez hitlerowców w 1939 roku.

Przed i w czasie I wojny światowej zbudowanych zostało 8 kaplic – w tym najstarsza Kaplica Ogrójca (poświęcona 15 sierpnia 1915 roku). Od października 1924 roku budowę kontynuował ks. ptk Józef Wrycza. Z jego inicjatywy powstały figury wolnostojące i ambona w kształcie łodzi z żaglem.

Kalwaria Wielewska jest duchowym centrum Kaszubów Ziemi Zaborskiej i jedną z najpiękniejszych w Polsce. W 1962 roku Kalwaria Wielewska została wpisana do rejestru zabytków.

Opr. Elena Dudari

ciekawostki

W Polsce istnieje kilkadziesiąt kalwarii. W Europie znajduje się około 1800 kalwarii. Najwięcej ich powstało na terenie Austrii, Węgier, Niemiec oraz Polski. Kalwarie istnieją także w takich krajach jak: Belgia, Chorwacja, Czechy, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Litwa, Luksemburg, Portugalia, Rumunia, Serbia, Słowacja, Słowenia, Szwajcaria i Włochy.

KALWARIA WIELEWSKA

to malowniczo położony zespół kaplic, rzeźb i obiektów sakralnych, wśród których można spacerować w otoczeniu pięknej przyrody i leżącego tuż obok Jeziora Wielewskiego.

XX JUBILEUSZOWY POLONIJNY FESTIWAL
pod patronatem Ambasady RP w Kiszyniowie

POLSKA WIOSNA W MOŁDAWII

Zapraszamy na Festiwal „Polska Wiosna w Mołdawii”,
który odbędzie się

20 maja 2023 roku w Kiszyniowie

w ośrodku kultury GINTA LATINA
(ul. Sfatul Țării 18)

13:00 – otwarcie wystaw towarzyszących festiwalowi
14:00 – koncert zespołów polonijnych

Festiwal „Polska Wiosna w Mołdawii” jest największym wydarzeniem w życiu polonijnym Mołdawii. Od samego początku występowały w nim soliści oraz zespoły wokalne i taneczne z obu brzegów Dniestru. Niebanalny sposób łączenia w występach elementów polskich z akcentami typowo mołdawskimi, charakterystycznymi dla danego regionu, nasuwa wniosek, że Polacy w Mołdawii to ludzie, którzy czerpią z dwóch źródeł bogatej tradycji, potrafią to wykorzystać i stają się przez to niepowtarzalnymi artystami. Dwie ojczyzny dają dwa razy więcej możliwości!

Organizator

Stowarzyszenie „Polska Wiosna w Mołdawii”
tel. +373 694 155 39
e-mail: polkawiosna@gmail.com
www.polkawiosna.md

Przy wsparciu finansowym

Ambasady RP w Kiszyniowie

